

Κοινωνιολογική ανάλυση του φαινομένου της άμβλωσης

της Αφροδίτης Τεπέρογλου

Τα τελευταία χρόνια ένα από τα πιο πολυσυζητημένα θέματα σε όλο τον κόσμο είναι αναμφισβήτητα η έκτρωση και οι συνέπειές της από κάθε πλευρά, κοινωνιολογική, ψυχολογική, ιατρική.

Ειδικότερα στον τόπο μας οι συζητήσεις ήταν ατέρμονες, και μερικές φάσεις τις χαρακτήρισε πλήρης κινητοποίηση όλων των ενδιαφερομένων (γυναικείων συλλόγων, ιατρικού κόσμου, προγραμματών υγείας) και άλλες πάλι πλήρης ανοχή και αδιαφορία.

Ποιοί παράγοντες βέβαια συντέλεσαν ώστε το θέμα πότε να βρίσκεται στο προσκήνιο και πότε όχι είναι ένα βασικό ερώτημα που είναι αδύνατο να του δοθεί απάντηση στα πλαίσια της σημερινής εισήγησης.

Ανεξάρτητα από τις εξελίξεις που έχουν σημειωθεί στο γυναικείο ζήτημα τον τελευταίο καιρό (βλέπε νόμους για την ισότητα κ.λ.π.) το πρόβλημα των άμβλώσεων εξακολουθεί να υπάρχει. Έντονο και δύσκολο στην αντιμετώπισή του, ιδιαίτερα στον τόπο μας, όπου έχει δημιουργηθεί μια οιωπηρή παραδοχή, μια παράνομη αποδοχή, αφού μέχρι πριν από λίγο στον Ποινικό Κώδικα αναφερόταν η τιμωρία της εγκύου «ήτις εκ προθέσεως αποκτείνει δι' εκτρώσεως ή κατ' άλλον τρόπον το παρ' αυτής κυοφορούμενον ή επιτρέπει εις άλλον να πράξη τούτον δια φυλακίσεως μέχρι τριών ετών». Σε πόσες από τις χιλιάδες αυτές περιπτώσεις εφαρμόστηκε ο νόμος; Όλοι το ξέρετε ότι ήταν ελάχιστες.

Όλοι επίσης ξέρουμε τι συνέβαινε στο παρελθόν. Και είναι γνωστές και όλες οι υποθέσεις για διάφορους αριθμούς χιλιάδων άμβλώσεων που γίνονται στον τόπο μας. Αναφέρονται βέβαια μόνο ως υποθέσεις γιατί, όπως είναι γνωστό, ποτέ δεν έγινε μια πανελλήνια μέτρηση γι' αυτό το θέμα και ούτε ήταν εύκολο να γίνει.

Αυτό που δεν ξέρουμε και θα θέλαμε ιδιαίτερα να τονιστεί, στα πλαίσια της σημερινής συζήτησης, από κοινωνιολογική σκοπιά, είναι η γενικότερη στάση της Ελληνίδας απέναντι στην έκτρωση από τη μία πλευρά και στη σεξουαλική, συζυγική και οικογενειακή της ζωή από την άλλη.

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, στα πλαίσια της μελέτης των προβλημάτων της ελληνικής οικογένειας, έκανε μια έρευνα με θέμα τις νεαρές οικογένειες. Ένα από τα θέματα που εξετάστηκε ήταν και το φαινόμενο της έκτρωσης στον Ελληνικό χώρο από κοινωνιολογική πλευρά. 366 ζευγάρια Αθηναίων δηλ. άνδρας - γυναίκα απάντησαν στο ειδικό ερωτηματολόγιο.

Θα αναφερθούν μερικά γενικά συμπεράσματα, όπως τα ζευγάρια δέχονται βασικά την έκτρωση. Ιδιαίτερα υπέρ της έκτρωσης είναι, σύμφωνα με την έρευνα, γυναίκες, νεότερης ηλικίας, με μέτριο επίπεδο μόρφωσης, που ασχολούνται με τα οικιακά.

Οι ερευνητές δεν παρατήρησαν να υπάρχει συσχετισμός μεταξύ πρωτοποριακών ιδεών για τον οικογενειακό θεσμό και την αποδοχή της έκτρωσης. Διαπιστώθηκε ότι η Ελληνίδα δέχεται βασικά την προοπτική της έκτρωσης σε περίπτωση ανεπιθύμητης κύησης, αλλά συγχρόνως απορρίπτει κάθε πρωτοποριακή ιδέα που η εφαρμογή της θα είχε συνέπειες όχι μόνο στο γάμο αλλά στο θεσμό της οικογένειας γενικότερα.

Η αποδοχή της έκτρωσης φαίνεται να επιβάλλεται ως λύση στο

πρόβλημά της ανεπιθύμητης τεκνοποιίας χωρίς να συσχετίζεται με άλλες νεοτεριστικές ιδέες περί γάμου και τεκνοποιίας.

Στη χώρα μας η έκτρωση εκπληρώνει δύο διαφορετικούς σκοπούς (α) χρησιμοποιείται ως ριζικό αντισυλληπτικό μέτρο στα προχωρημένα στάδια της κύησης, κυρίως όταν ο οικογενειακός προγραμματισμός, που προϋποθέτει συνεννόηση μεταξύ των συζύγων, είναι ανύπαρκτος και (β) αποτελεί καταφύγιο των νεαρών συζύγων που ήδη έχουν ένα ή δύο παιδιά. Εκείνες που παίρνουν θετική στάση απέναντι στην έκτρωση δεν αποτελούν σύνολο χειραφετημένων γυναικών με την έννοια που ο όρος αυτός ερμηνεύεται τελευταία στα δυτικά κράτη.

Αποδεικνύεται έτσι και εμπειρικά ότι στον Ελληνικό χώρο η έκτρωση έχει γίνει ένα στοιχείο της καθημερινής ζωής και πρακτικής.

Η αντιμετώπιση του πραγματικά τεράστιου αυτού θέματος των εκτρώσεων πρέπει να μπει σε πολύ σωστές βάσεις. Είναι απαράδεκτο με τα σημερινά δεδομένα, όπου υπάρχει ο τύπος, η τηλεόραση, το βιβλίο κι όλα τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα επικοινωνίας, οι νεαρές Ελληνίδες να καταφεύγουν τόσο αβασάνιστα και με τέτοια ευκολία στην έκτρωση.

Η ενημέρωση όμως είναι ένα ευρύτερο θέμα, που θα λέγαμε ότι στη χώρα μας, κατά γενική παραδοχή, είναι ανεπαρκής σε πολλούς τομείς (βλέπε ναρκωτικά, σεξουαλική αγωγή των νέων, καταναλωτικά αγαθά κ.λ.π.). Δεν αποτελεί εξαίρεση ένα τόσο λεπτό θέμα, όπως είναι η άμβλωση.

Βέβαια ζητείται η νομιμοποίηση των εκτρώσεων γιατί αυτό σημαίνει ότι θα πάψει το επίσημο κράτος να είναι μόνο απλός παρατηρητής μιας ανά το Πανελλήνιο γνωστής κατάστασης.

Ζητείται η νομιμοποίηση για τη σωστή νομική και ιατρική, κάλυψη της ενδιαφερομένης.

Αυτό όμως που δεν έχει ζητηθεί, με ιδιαίτερη επιμονή και ένταση, είναι η υπεύθυνη και σωστή σεξουαλική διαπαιδαγώγηση ιδίως των νέων μας. Είναι απαράδεκτο οι νέες μας να θέλουν να «καταξιώθουν» μέσα στον νεανικό τους χώρο, μέσα στην παρέα τους, δηλώνοντας ανεπιφύλακτα πόσες εκτρώσεις έχει κάμει η καθεμιά. Ποιάς έχει μιλήσει στα παιδιά αυτά για τις επιπτώσεις;

Αναντίρρητο δικαίωμα της γυναίκας η έκτρωση, αλλά αναντίρρητη και η υποχρέωση του κράτους, πριν φτάσει η γυναίκα στο τελικό αυτό στάδιο, να έχουν προηγηθεί όλα τα άλλα στάδια, είτε λέγονται οικογενειακός προγραμματισμός είτε σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, για να αποφευχθεί η έκτρωση.

Κοινωνιολογικές έρευνες σε όλο τον κόσμο σχετικές με την έκτρωση καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι επιπτώσεις για την γυναίκα είναι πολύ σοβαρές, ιδιαίτερα όταν η έκτρωση δεν δικαιολογείται ή όταν η γυναίκα έχει υποστεί πιέσεις από το στενό οικογενειακό περιβάλλον της ή τον κοινωνικό περιγύρο.

Από την πλευρά του κράτους να βοηθήσει ώστε οι ενοχές της γυναίκας να απαλειφθούν, τουλάχιστον ως προς το νομικό επίπεδο, με την αποποινικοποίηση των εκτρώσεων. Συγχρόνως όμως πρέπει και το ίδιο το κράτος να πάψει να είναι συνένοχο σε μια, χωρίς προηγούμενο, καταστρατήγηση ενός νόμου του.